

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 25.05.2021

§ 62

Lahden kaupungin kaksivuotisen esiopetuskokeilun opetussuunnitelma

938/00.01.02.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Palvelupäällikkö Leena Miettinen, 040 700 2340

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Kilponen Lassi

Päätösehdotus

Lautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevan Lahden kaupungin kaksivuotisen esiopetuskokeilun opetussuunnitelman ajalle 1.8.2021-31.5.2024.

Perusteluosa

Lahti on valittu mukaan valtakunnalliseen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Kokeilu kohdistuu vuonna 2016 ja 2017 syntyneisiin lapsiin ja se toteutetaan elokuusta 2021 toukokuun 2024 loppuun.

Lahdesta kokeilussa on mukana 11 päiväkotia ja n. 300 lasta kuuluu koeryhmään.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta

sekä selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoina.

Kokeilun avulla selvitetään myös perheiden palveluvalintoja sekä saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen.

Kaksivuotinen esiopetus perustuu uuteen kokeiluopetussuunnitelmaan. Kaksivuotisen esiopetuksen perusteet julkaistiin 8.2.2021. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama määräys, jonka tehtävänä on laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertainen toteutuminen koko maassa.

Opetushallitus on valmistellut opetussuunnitelmaperusteita yhdessä varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden ja tutkijoiden kanssa. Perusteet on laadittu niin, että sen mukainen toiminta ja opetus muodostavat luontevan osan lasten oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Perusteiden pohjalta laaditut paikalliset kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelmat pitää olla hyväksyttynä 1.8.2021 mennessä.

Lahden kaupungin kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu yhteiseksi kaikkia kokeilussa mukana olevia esiopetusta antavia päiväkotia koskevaksi. Kokeilussa mukana olevat päiväkodit laativat esiopetussuunnitelman pohjalta vuosittain vuosisuunnitelmat, joissa tarkennetaan toimintavuoden tavoitteita ja painopisteitä.

Kaksivuotisen esiopetuksen perusteissa määritellään tavoitteet esiopetuksen järjestämiselle ja opetukselle. Perusteissa otetaan huomioon kokeilussa mukana olevat iältään nuoremmat lapset.

Kokeilun opetussuunnitelman perusteissa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin ja tutkivaan havainnointiin perustuvaa pedagogiikkaa sekä lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Kaksi vuotta kestävässä esiopetuksessa kukin lapsi saa edetä oppimisessaan omaan tahtiinsa.

Kaksi vuotta antaa opettajille aiempaa paremman mahdollisuuden keskittyä pitkäkestoisesti esiopetuksen tavoitteiden mukaiseen toimintaan sekä toiminnan kehittämiseen.

Vaikka kaksivuotinen esiopetus antaa toiminnalle lisää aikaa, ei opetussuunnitelmassa ole laajasti lisätty oppimisen alueiden tavoitteita. Uusien lisäsisältöjen sijaan opetuksessa voidaan syventyä tarkemmin lapsia kiinnostaviin aiheisiin ja oppimisen, oivalluksen ja leikin iloon.

Kokeilun perusteissa on vahvistettu kestävään elämäntapaan liittyvää laaja-alaista osaamista. Lasten monilukutaitoon ja matemaattisen osaamiseen liittyviä opetuksen tavoitteita on vahvistettu Kansallisen arviointikeskuksen (Karvi) arviointien perusteella.

Keskeisiä nostoja Oppimisen alueet osiosta:

Kielten rikas maailma

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa jokaisen lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä.

Korostuu opettajan rooli, kielen merkitys oppimisen ja tiedonhankinnan välineenä, uuden oppimisen ilo, myönteisen palautteen merkitys oppimisen ja motivaation kannalta, monilukutaito, laaja tekstikäsitys, kielitietoisuus ja oppimisympäristön rooli.

Opetuksessa käytetään mm. lastenkirjallisuutta, lasten tietokirjoja, lehtiä, verkkotekstejä ja äänikirjoja, lauluja myös esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia, tarinoita.

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset- ja vuorovaikutustaidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Sisältää musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun.

Minä ja meidän yhteisömme

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja ymmärtää moninaisuutta. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista.

Historiallisessa osiossa lisättiin isovanhempien rooli mukaan, yhteiskunnallisissa asioissa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia. Lisäksi eettisessä kasvatuksessa huomioidaan sukupuoleen liittyviä oletuksia ja pohditaan muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuutta.

Katsomuskasvatus liitetään tapakulttuuriin sekä vuodenkiertoon ja elämänsäntään liittyviin juhliin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä.

Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänskysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuuksia ihmetellä

elämäkysymyksiä esimerkiksi leikkien, keskustellen ja luovasti itseään ilmaisten.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Tutkiva toiminta ja oppiminen ovat keskeisessä roolissa matemaattisten taitojen opettelussa sekä ympäristö- ja teknologiakasvatuksessa.

Sisältää matemaattisten taitojen tukemisen, ympäristökasvatuksen ja teknologian kokonaisuudet. Luvussa on päivitetty matemaattisten valmiuksien yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Kasvan, liikun ja kehityn

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestäväään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Sisältää liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden kokonaisuudet

Oppimisympäristöjen osalta on vahvistettu mm. seuraavia näkökulmia:

- inklusiivisuutta, yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa
- lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä kulttuurista moninaisuutta
- lähiluontoa ja luontoympäristöjä käytetään säännöllisesti eri oppimisenalueiden oppimisympäristöinä.
- kokeillaan ja kehitetään tieto- ja viestintäteknologian pedagogista käyttöä

- oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa.

Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.

Kasvun ja oppimisen tuki sekä Oppilashuolto lukujen osalta voidaan todeta, että

perusopetuslain mukainen ns. kolmiportainen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukainen oppilashuolto koskevat myös kokeilussa mukana olevia 5-vuotiaita

Valmisteluprosessi Lahdessa

Lahdessa paikallisen opetussuunnitelman tekeminen on käynnistynyt perusteiden julkaisun jälkeen helmikuussa 2021 ja siihen on osallistunut varhaiskasvatuksen arviointiryhmä sekä muuta varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Arviointiryhmä koostuu mm. päiväkodin johtajista, varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista.

Perusteteksti ohjasi opetussuunnitelmatyötä vahvasti. Koska kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluperusteet pohjautuvat vahvasti esiopetuksen opetussuunnitelman aiempiin perusteisiin (2014), paikallisen kokeiluopetussuunnitelman tekemisessä on hyödynnetty olemassa olevaa Lahden kaupungin esiopetussuunnitelmaa, jota on tarvittavilta osin muokattu kokeiluun sopivaksi.

Opetussuunnitelma luonnoksesta pyydettiin lausuntoja mm. perusopetukselta, neuvolapalveluilta, kuraattori- ja psykologipalveluilta ja kokeiluun osallistuvilta päiväkodeilta.

Lausunnot saatiin perusopetukselta sekä kuraattori- ja psykologipalveluilta. Palautteiden pohjalta oppilashuollon lukua tarkennettiin. Huoltajat ja lapset otetaan opetussuunnitelmatyöhön mukaan kokeilun aikana.

Koska kyseessä määräaikainen kokeiluopetussuunnitelma, jota on tarkoitus koko kokeilun ajan arvioida, kannustaa Opetushallitus kokeilukuntia aktiiviseen kehittämiseen kokeilulain hengessä koko kokeilun ajan.

Tavoitteena on, että Lahden kokeilupäiväkodit muodostavat pedagogiikkaa ja opetussuunnitelmatyötä tukevan verkoston, jonka avulla mahdollistuu uusien toimintatapojen ja kokeilujen jakaminen.

Kokeilussa etsitään uusia tapoja kahden ikäluokan yhteiselle laadukkaalle työskentelylle ja oppimiselle ja kokeilussa keskeistä on ammatillisen keskustelun ja pohdinnan mahdollisuus.

Liitteenä on Lahden kaupungin kaksivuotisen esiopetussuunnitelman luonnos (perusteteksti musta ja paikallinen teksti punainen) sekä oppilashuoltoon liittyvä esiopetuksen yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Varhaiskasvatuksen palvelupäälliköt

Kokeiluyksiköt

